

# **Зародження дисидентського руху в Україні та його особливості**

11 клас, Історія України, тема 20,  
Хорькова Л.В., КЗШ № 114

# Хронологія

1958—1961 рр. — Українська робітничо-селянська спілка (УРСС);

1959— 1964 рр. — Клуб творчої молоді в Києві;

1964—1967 рр. — Український національний фронт;

вересень—грудень 1965 р. — праця І. Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?».

# Основні напрями життя

Дисидентство — виступ проти існуючого державного ладу, протистояння офіційній ідеології й політиці;

Хрущовська «відлига» породила надії й принесла розчарування: процес оновлення суспільства розвивався непослідовно, молодь прагнула рішучих змін, реформи М. Хрущова мали поверховий характер, не торкалися підвалин тоталітаризму.

З поразкою збройної боротьби ОУН—УПА український національно-визвольний рух не припинився, він лише набув нових форм.

У другій половині 1950-х рр. в Україні починають спонтанно виникати підпільні групи та організації, які намагаються розгорнути пропагандистську боротьбу.

# Український національний комітет(1958 - 1961)

20 активних учасників. Керівники Б. Грицин та і. Коваль: мали мету створити підпільну мережу для подальшої організації збройної боротьби .

Цілі:

- \*Повна національна незалежність.
- \*Український уряд, вибраний народом.
- \*Українські суверенні кордони.
- \*Ліквідація колгоспної системи.
- \*Проведення нової аграрної земельної реформи.
- \*Запровадження нового законодавства.
- \*Виселення за межі держави всіх інших націй.
- \*Українська національна армія.
- \*Розроблення нової конституції.
- \*Свобода слова і друку.

# Група «Об'єднання»

- проіснувала від 1956 до 1959 р.
- 15 активних учасників (В. Леонюк, Я. Гасюк, Б. Христинич та інші).
- складалася з колишніх політв'язнів, ідейно була близька до ОУН.
- Девіз : «Смертні ми люди — справа безсмертна, Віримо в святість її!».

# Українська національна партія

- \* У 1961 р. в с. Золотники Тернопільської області .
- \* Ініціатором був Є. Гогусь, колишній оstarбайтер, вояк дивізії СС «Галичина».
- \* Своєю метою проголошувала створення незалежної України.
- \* Учасники УНП покладали надії на міжнародний конфлікт і вступ на територію України іноземних військ.
- \* УНП практично нічого не встигла вчинити.
- \* Учасники групи були засуджені до максимальних термінів ув'язнення.

# Українська робітничо-селянська спілка (УРСС)

- \* утворена в 1958 р.
- \* на чолі з юристом Л. Лук'яненком.
- \* складалася з людей, що мали вищу освіту.
- \* першочергове завдання - вироблення ідейних засад руху.
- \* серед учасників групи не було єдності в цьому питанні: одні пропонували марксизм-ленінізм, інші категорично це відкидали.
- \* завдання спілки — несиловими методами домогтися виходу України зі складу СРСР, утворивши незалежну демократичну державу.
- \* спілка мала політичну програму й об'єднувала майже 30 осіб.

# Український національний фронт

- \* найбільша й найкраще теоретично й практично підготовлена підпільна організація -(УНФ).
- \* об'єднувала майже 150 осіб.
- \* створення УНФ пов'язане з іменем Д. Квацка.
- \* організація уявлялась як широкий загальнонаціональний і антиколоніальний рух.
- \* діяльність організації розпочалася з випуску самвидавом журналу «Воля і Батьківщина».
- \* протягом 1964—1966 рр. було видано 16 номерів журналу, 96 примірників.
- \* напередодні ХХІІІ з'їзду КПРС члени УНФ звернулися до його учасників із меморандумом.
- \* головною метою своєї діяльності УНФ проголошувала здобуття

# Шістдесятники

- \* Течія, із якої згодом формувався дисидентський рух молодшої творчої інтелігенції — шістдесятників.
- \* У Києві вони об'єдналися в Клуб творчої молоді (1959—1964).
- \* У 1962 р. подібний клуб «Пролісок» виник у Львові під керівництвом М. Косова. Його учасниками були брати М. і Б. Горині, І. Гель.
- \* Самвидав — це літературні, публіцистичні, наукові твори, які розповсюджувалися в рукописах без офіційного дозволу і цензури. Поширювалися переважно таємно.

# Висновки:

Причини дисидентського руху:

- \* Хрущовська «відлига» не зачепила основ радянської тоталітарної системи.
- \* Активізація духовного життя суспільства.
- \* Згасання збройної боротьби ОУН—УПА.
- \* Антитоталітарний, антирадянський рух у країнах східної Європи, зокрема Угорська революція 1956 р.
- \* Джерелами формування дисидентського руху стали: підпільний рух, який став спадкоємцем діяльності ОУН—УПА, але відмовився від збройних методів боротьби;
- \* Рух шістдесятників.

\*Параграф 20

**Домашнє завдання**